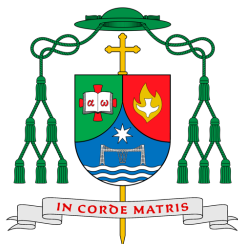

DONOSTIAKO GOTZAINA
FERNANDO PRADO AYUSO, CMF
OBISPO DE SAN SEBASTIÁN

GURE APAIZAK

*Gipuzkoan erromes doan Jainkoaren herriari Gotzain Idazkia
Joan Maria Vianney santuaren oroipenean*

Elizbarrutiko senide maiteok:

Egunero otoitz egiten dut nire apaizen alde. “Nire” hori ez da posesiboa. Identifikazio-, afektu-, samurtasun- eta hurbiltasun-sentimendua besterik ez da. “Nire” familiaz, “nire” lagunez hitz egiten dudanean bezala da. Ez dira nireak. Aitzitik, ni haien parte sentitzen naiz eta nire parte sentitzen ditut. Elkarren arteko harremana da, barnekoena, elkarrekikoa eta maitasunezkoa etxekoentzat. Lehenik eta behin, adierazi nahi dizuet ez dela sentimendu baztertzaila bat. Era berean, maitasunez eta mirespenez hitz egiten diet elizbarrutiko gobernu taldeko “nire” kolaboratzaile estuenei, “nire” katekistei, “nire” anai-arreba sagaratuei, “nire” gazteei... oro har “nire” elizbarruti osoari.

Egia esan, “nire” apaizei buruz hitz egiten dudanean, miresmena sentitzen dut eta, horregatik, Gipuzkoako kristau elkarte osoarekin partekatu nahi nuen sentimendu sakon horren zerbait, San Joan Maria Vianney (1786-1859) Arseko apaiz ospetsuaren oroimena ospatzen dugun egun honetan. Munduko erretore guztien eta, hedaduraz, apaiz guztien zaindariaren oroimena egiten dugun egun honetan, egokia iruditu zait lerro hauek idaztea zuei “gure” apaizez hitz egiteko, Donostiako elizbarruti maiteko “gure” apaizez hitz egiteko, zuek ere sentitu ahal izan dezazuen, bizi-bizi, haiekiko elkarrekiko barnekotasun eta kidetasun hori.

Oraindik ez ditut pertsonalki denak ezagutzen, baina horietako askorekin ezagutza, harreman eta benetako gertutasuna izaten ari naiz. Esan nezake gero eta gehiago ezagutzen ditudala. Eta, gehiegikeria edo kurtsi samarra izan badaiteke ere, zintzotasun osoz diot: zenbat eta gehiago ezagutu, orduan eta gehiago miresten eta maitatzen ditut. Esker on eta estimu handia diet. Lehenik eta behin, nirekin duten pazientziagatik, baina, batez ere, egunero Ebanjelioa ereiten egiten duten lan miresgarriagatik, hainbestetan isilik, sakrifizio pertsonalekin eta ez ahalegin gutxirekin. Jaunaren deiari erantzunez, egun batean baiezkoa eman zioten beren bizitzari eta Jainkoaren eta herriaren zerbitzura jarri ziren oso-osorik. Gure artzainak dira, gure elizbarrutian egunez egun Jainkoaren herria zaintzen eta laguntzen dutenak, erakusten digutenak, beren fede xumeaz, merezi duela Jaunarengatik eta bere Erreinuarengatik dena ematea, anai-arrebak zerbitzatzuz. Hitza zerbitzatzuz digutenak dira,

baita ogia eta alaitasunaren ardoa ere, Jainkoaren presentziaren grazia eskaintzen digutenak bere sakramentuetan eta bere hurbiltasun pertsonalarekin, artzain gisa.

Gure apaizei buruz idazten dizuedanean, gaur egun gure parroketan Gipuzkoako herri edo hirietan daudenak ez ezik, apaiz sekularrak nahiz erlijiosoak izan, elizbarrutiko pastoralaren arlo eta zerbitzu ezberdinetan eta gure lurraldeko Elizaren errealitate ezberdinetan lan egiten dutenak ere gogoan ditut. Badira beste apaiz agurgarri batzuk ere, agian jardunean ezagutu dituzuenak eta orain erretiratuta bizi direnak. Batzuk gure apaiz-egoitzan bizi dira, beste batzuk beren familiarekin, edo beren antzinako parrokiako kideen zaintzak jasotzen. Ez ditut ahazten iraganean egon zirenak, eta gaur, sinesten dugun santuen elkartasun horretan, zerutik era misteriotsuan laguntzen gaituztenak. Hala uste dugu itxaropenean. Itxaropen berberaz pentsatzen dut Jainkoak emango dizkigun horietaz, hori baldin bada bere borondatea, eta ziur nago jadanik bere bihotzean mamitzen ari direla. Zenbat itxaroten diegun!

Harrotasuna eta aurreiritziak

Esan bezala, esker ona eta miresmena sentitzen ditut Donostiako elizbarrutiko apaizengatik bai nagusiengatik eta baita gazteengatik ere. Tamalgarria da askok ez ezagutzea. Batzuetan, ingurumen-aurreiritziek, titularrez sortu eta handitutako irudi faltsuek errealitatea desitxuratzen dute, gure pertzepzioa baldintzatzen dute eta haien egiatik aldentzen gaituzte. Gonbidatzen zaituztet, beharrezko kritikotasuna alde batera utzi gabe, gure apaizak hobeto ezagutzera. Era baikorrean benetan harrituko zarete, egiaz diotsuet.

Gure Gipuzkoako apaizak ez dira perfektuak, baina onak dira. Eta benetakoak dira. Jendea maite dute, eta jendeak maite ditu. Apaizek barrutik ezagutzen dute Jainkoaren herriaren bizitza, haren nekeak eta pozak, haren beharrak eta aberastasuna. Konturatu dira herria zaindu eta laguntzea dela euren bokazioa. Eta hori akidura eta neke askoren erdian ere egiten dute (ik. 2 Ko 12, 15), batzuetan beren gaixotasunek edo zailtasun pertsonal eta familiarrek mugatuta, pertsona guztiek bezala, horiek ere bizitzea tokatzen zaie eta. Jainkoari eta bere jendeari eskaintako zerbitzutzat hartzen dute misioa. Zuetako asko bezala, jendeak dien maitasunaren lekuko pribilegiatua naiz. Jendea haiengana joaten da entzuna eta onartua izateko. Hainbeste jendek aitortzen dizkie bere zailtasunak!

Egiazko heroiak

Gaur egun, lan pastoral gero eta zailagoa da. Apaizak zubiak eraiki behar ditu legearen eta errukiaren artean; amets edo idealen eta inposatzen den errealitatearen artean; exijentziaren eta ulerkuntzaren artean; batzuen eta besteen artean, denei eta denari eragiten dien polarizazioaren erdian. Baita eliz elkartean ere. Nabigatzaile ausart eta eskarmentudun horiek bezalakoak dira, txalupa portu onera daramatenak gure garaiak diren ur beti asaldatuen erdian. Eta hori ulermen ezaren artean egiten dute, eta ez gutxitan, inolako aitortzarik gabe. Gehi diezaiozun horri gero eta galdera zailagoei eta korapilatsuagoei erantzunak aurkitzeko zailtasuna. Lehen, arazo zailak teologo mahaira baino ez ziren iristen. Orain, apaiz bakoitzak ia egunero aurkitzen ditu kontu horiek. Eta hor, hainbeste erronka eta zailtasunen artean, hainbeste aurreiritzi eta legenda beltzen artean, bereziki haien gainean lauza bat bezala erortzen dena, gure apaizek jarraitzen dute gure historian fideltasun orrialde benetan ederrak idazten. Bai, gure apaizak, beste kristau asko bezala, benetako heroiak dira.

Apaizen senitartea

Behin baino gehiagotan esan dut bere portaera eta jarrera ebanjelikoek hunkitu egiten nautela. Hunkitu egiten naute gazteenek hain aldaketa handiko garaietan benetako pozez bizi duten tonu espiritualak, entreguak eta borrokak. Apaizik eginen pazientziak, pertseberantziak, ebanjelioaren berezkotasunak eta konpromisoak hunkitzen naute. Bere eskuzabaltasun nabariak hunkitzen nau guztiengandik, eta ikusteak nola luzatu ohi dituzten beren agendak eta eguneko orduak beren elkarteak zerbitzatzeko, Kristo haien erdian presente eginez. Bada zerbait bereziki goresgarria iruditzen zaidana: ikusiko bazenute nola elkar laguntzen duten! Pastoral-tza-lanetan laguntzen diote elkarri, noski, baina arlo pertsonalean ere laguntzen diote elkarri, elkarri laguntzen diote, elkarri eusten diote, elkarri aholkuak ematen dizkiote eta elkar zaintzen dute. Eta ez dute itxurakeriaz egiten. Benetan sinetsirik egiten dute apaizen anaitasuna garrantzitsua dela, elkarrekin familia txiki bat bezala osatzen dutela, gorputz berezi samar bat, *presbyterium* bat, komunio eta anaitasun maila handiagoak irabazten jarraitu behar duena, anaitasun hau Jainkoaren gainontzeko herriaganako testigantza indartsua baita eta, aldi berean, eraginkortasuna eta benetako eragina baitu pastoral lanean.

Gure apaizak, gainerako kristau elkarte bezala –baita gure gizartea ere–, kopuruz zahartuz eta murriztuz doaz. Kultura kristau homogeen hark lekua utzi dio hain esanguratsua ez den kristautasunari. Horregatik, egunetik egunera ezinbestekoagoa dirudi Jainkoaren herriko bizimodu ezberdinen arteko harremanaren eta interakzioaren beharrak. Ez bakarrik gutxiago edo zaharragoak izategatik, baizik eta isolamenduaren eta gero eta indibidualismo handiagoaren aurrean indartu beharragatik. Kristautasunaren kultura eta sare sozial handiak desagertzen ari diren honetan, harreman hurbilenak indartu behar dira. Kristau bakartu bat, hiltzeko arriskuan dagoen kristaua da. Apaiz bat ere bai. Gogora dezagun Frantzisko Aita Santuak *Evangelii Gaudium*-en idatzitako esaldi harrigarria: «Ikasle misiolariak, ikasle misiolarien bidelagun dira» (EG 173).

Disponibilitatea

Baina gehien hunkitzen nauena da ikustea nola erreazionatzen duten gotzainak nolabaiteko atsekabea ematen dienean eta beregain betebeharrak erantsiren bat hartzeko edota mugitzeko eta destinoa edo jarduera aldatzeko eskatzen dienean, beste leku batean beharrezko direlako. Haiek dira gure elkarteentzat eta zerbitzuentzat apaizen hornikuntza gero eta zailagoa dela dakiten lehenak, baina ez da erraza etengabe abenturatzea, ia beti benetako deserrotzea eta min erantsia dakarren irekiera eta prestutasun jarrera hori bizitzea.

Apaiz bati deitu diot pastoral lan berri baten proposamenaz galdetzeko, eta esan dit: “egia esan, ez zait ideia gustatzen. Ondo nago horrela. Ondo nago hemen. Urteak pasatu eta gero... ez nuke mugitu eta aldatu beharrik izan nahi”. Baina, jarraian, zera esaten dit: “...baina nire gustua edo erosotasuna ez dira azken hitza”, eta gure apaizek bihotzean sutan grabatuta duten hori gogorarazten dit: “ordenatua izan nintzenean, disponibilitatea agindu nien nire gotzainari eta bere ondorengoei. Hori proposatu badidazu, baloratu duzuelako da, beharrezkoa delako eta komenigarriena delako”. Orduan, etxera itzuli eta Jaunaren aurrean une batez jartzen naizenean, bihotza zabaltzen zait poz sakon, hunkigarri batez, hori baita aurkitzen dudana ohiko erantzuna.

Gure apaiz agurgarriak

Hein handi batean, gure apaizak gaur direna atzokoak izan zirena da. Salmogileak dioen bezala: «Egunak egunari luzatzen dio mezua, gauak gauari jakinarazten» (*Sal* 19. [18]). Izateko modu hori legatu gisa hartu dute, amaren esnea balitz bezala edan duten apaiz kultura horren parte gisa.

Askok ezagutu dituzue gure apaizik zaharrenak eta agurgarrienak. Batzuk jada hil ziren, beste batzuk oraindik bizi dira. Elizbarrutian laurogei urtetik gorako hirurogeita hamabost apaiz ditugu, gehienak erretiratuak, nahiz eta baten bat, harrigarria bada ere, oraindik jardunean eta elkarlanean ari den. Gogora dezagun gizatasunean hain aberats diren Jainkoaren gizon horien arrastoa. Gizarte-zerbitzurik ez zegoenean, apaizak dena ziren beren herrikideentzat Gipuzkoako gure lurraldean. Denetarik egiten zuten laguntzeko. Apaizak psikologo, aparteko orduetako hezitzaile, begirale eta talentuen sustatzaile lanak egiten zituen. Zenbat neska-mutilek eman ahal izan zituzten pauso erraldoiak beren bizitzetan herriko apaiz horri esker, edo ikastetxeko apaiz horri esker, zeinek lortu baitzuen beka bat izatea, edo beren seme-alabek ikas zezaketela amestera bultzatu zituzten gurasoak! Apaiza beti izan da jenderik bakartienaren laguna, guztien isil-mandataria, negar egiteko sorbalda, aholkulari ona eta zailtasunetan gertuko sostengua. Bai, gure elizbarrutiak eta Gipuzkoako gizarteak asko zor die gure anaia apaiz nagusiei. Haiei esker, fedeak bizirik dirau gure artean. Horiei esker, Ebanjelioaren opari handia iritsi zaigu, eta hori da, azken finean, garrantzitsuen. Ezin dugu ahaztu. Ez dugu ahaztu nahi. Bai, gure apaizak apartekoak dira eta izan dira.

Altxor baliotsua buztinezko ontzitan

Gure apaizek ere badituzte beren ahuleziak. Ez dira perfektuak. Ez daude hauskortasunetatik salbu. San Paulok zioen bezala: «altxor baliotsu hau buztinezko ontzitan daramagu» (*2 Ko* 4, 7). Apaizen giza izaera dela eta, ez dira arrotz denoi eragiten diguten gaitzetan. Apaiza ez da porrotetik, errakuntzatik, ezta bekatutik ere salbuetsia. Denok gara lekuko nola askotan gertatzen den esaera zaharrak dioen hori: “zarata handiagoa egiten du erortzen den zuhaitz batek hazten ari den baso batek baino”. Egia esan, ez gara perfektuak, ezta gutxiago ere. Batzuetan, mundutartasunak eramaten gaitu, eraginkortasuna, distira eta arrakasta bilatzen dituen mundu baten irizpideek. Goardia jaisten dugunean, gugandik behera tiratzen duten eraginetan ere sartuta ikusten dugu geure burua. Ez gaude desanimoan erortzetik libre, batez ere errealtateari, Elizari berari edo etorkizunari begi sinesgarriekin begiratzeari uzten diogunean. Orduan, kritika ez konstruktiboaren espiritua azaleratzen da gugan, eta etsipenak, arima usteltzeaz gain, gure esperantza hondatzen du. Apaiz izateak ez du esan nahi hain berezia edo besteengandik ezberdina izatea. Ez du esan nahi ohorezko titulu baten eramaile izatea, ezta bere faborea aldarrikatzen duen leku pribilegiatu bat hartzea ere. Apaiz izateak norbere santutasunaren alde borroka egitea ere esan nahi du, Besteak eman digun mandatu bat eramatea eta bere zerbitzura jartzea esan nahi du. Umiltasunez. Jaunak egiten du bidea gugan, uzten badiogu. Itxuraz harri landugabea dirudiena zizelkatzen du, Berak beti gugan ikusten duen diamante ezkutua ateratzeko.

Gure apaizengan dagoen benetako hauskortasuna aitortuz, haien alde zerbait handia esatera ausartzen naiz. Bere ahultasunetan eta garai gogor hauen erdian ere –Santa Teresa Jesusenak zioenez–, bere eguneroko borrokaren lekuko naiz, eta “Jainkoaren lagun kementsuak” izatearen eta bere errukiari atxikitzearen aldeko apustua egiten dutela badakit. Bera leiala da, eta gugan konfiantza izaten jarraitzen du, edozein egoeratatik harago.

«Bera da gure itxaropena» (1 Tm 1, 1)

Itxaropen eta konfiantza handia behar dugu denok. Gotzain gisa, beldurrez eta dardaraz, Jesusek Pedrori esandako hitza serio hartu besterik ezin dut egin: «sendo itzazu senideak » (Lk 22, 32) eta, Jesusekin, bakoitzari esan: “Eskerrik asko, lagunok. Zuek zarete nire probaldietan beti nirekin egon zaretenak” (ik. Lk 22, 28).

Federako errazak ez diren garaiak bizi ditugu, zinez. Apaiz izateak Kristoren pazko misterioari lotuta bizitzea dakar: heriotza eta piztuera misterioa. Jesu Kristori jarraitu nahi dion inork ezin du gurutzetik ihes egin (ik. Lk 14, 27). Apaizek ere ez. Honek, inoiz baino beharrezkoagoa egiten du gugan gure gogo eta gure kontzientzia deituak garen arabera indartzeko; lehenengo maitasunera, behin Jaunak deitu gintueneko sura, itzultzera gonbidatzen gaitu. Apaizok badakigu gure gogo ez dagoela hitz errazez eragina, ezta dohain gisa bakoitzak jaso dezakeen maltzurkeria edo sendotasun psikologikoaren gainean ere; ezta baikortasun akaso simple samar baten gainean ere, “dena konponduko da” batekin amets egiten duena, edo boluntarismo antzu baten gainean, zeinak uste baitu eustearekin eta ahalegin handiagoarekin aldapa guztia irauliko dela. Ez. Apaizen aldartea ez da oinarritzen giza gogoetetan, ez lan-egitasmo batean, ez zerbitzatu behar duen Eliza edo elkarte jakin baten idealean, baizik eta bakoitzaren barnean. Itxaropen teologalean, Jainkoaren agintzarian eta haren leialtasunean ditu sustraiak: «Ni zeuekin izango nauzue egunero munduaren azkena arte» (Mt 28, 20). Gure itxaropena pertsona bizi batean oinarritzen da: Kristo Jesusengan. «Bera da gure itxaropena» (1 Tm 1, 1). Berarekin beti esan dezakegu: «Izan adore, nik garaitua dut mundua» (Jn 16, 33).

Elizbarrutian, sinodo-erako pastoral eta misiolari berritze prozesu batean sartuta gaude. Bertan, apaizen zeregin eta arduren arrazionalizazioa eta birbanaketa ezinbestekoa izango da, noski. Baina gure kristau-elkarteen benetako suspertzea eta berritzea bihotz-berritzetik baino ezin da etorri, guztiok deituak gauden norberaren barne-berritzapenera. Gure apaizek badakite hori, gero eta kontzientzia handiagoa dute, eta pertsonalki horrekin konprometituta bizi dira.

Uzta jabeari deika

Ez dago zalantzarik apaiz on bat bokazio berrietarako erreferentzia eta erakarpen eredu izan daitekeela, baina hori horrela izateak ezin gaitu eramán bokazio falta gure apaizak onak ez izatearen ondorio denik ondorioztatzen. Hau ez da horrela. Gure apaizak onak dira. Bokazio falta gure familia eta komunitateetan dagoen kristau bizitasun faltaren menpe dago, ereduaren menpe baino gehiago. Apaiz gazte zoragarriak ditugu, gazteengandik hurbil egonda ere, bizi-aukera horiek modu iraunkorrean bultzatzen ez dituen ingurumen-kulturari aurre egin behar diotenak.

Gazteriak aukera horren alde egitea nahi badugu, otoitz egin behar dugu behin eta berriz, eta Jainkoak apaiz-ministerioan, bizitza sagaratuan eta ezkon-bizitza laikoan edo familia-bizitzan jarraipena egitera deitzen jarraitzen duela konbentzitu behar dugu. Eska diezaiozun Jaunari irakats diezagula ministeriorako bokazioa beti dela elkartearen zerbitzurako bokazio. Ez da nabarmenezko edo munduaren argitara distiratzeko duen prestigioa izateko bokazioa. Nahikoa da gure elkartean distira egitea, denek estimatua izatea, maitatua, desiratua, gure familietan eta inguru hurbiletan landua izatea. Jainkoak artzainak emango dizkigu eskatzen badizkiogu. «Jainkoak beti entzuten du bere herriaren otoitza, eta bere malkoak ikusten ditu»

(Is 38, 5). Oihu horretan, Elizaren beraren eta gizateriaren behar horretan, gazte eskuzabal batzuek aurkituko dute haren deia. Jainkoak ere, bere bihotzean, prest dauka.

Hori bai, argi izan behar dugu bokazioak sustatzea ez dela apaizen zeregina soilik. Guztion lana da. Hasteko, bokazio-kultura landu behar dugu familien baitan. Gurasoak dira horren erantzule nagusiak: «Etxeko Eliza moduko honetan gurasoek izan behar dute beren seme-alabentzat fedearen lehen predikariak, hitzaren eta etsenpluaren bidez, eta bakoitzaren bokazio propioa sustatu behar dute, baina arreta bereziz bokazio sakratua» (LG 11). Gaur aitona-amonen zereginaren garrantzia ere aipa genezake, haien bilobei apaizek elkartean duten garrantzia gogoraraziz eta Jaunaren deiari zabalik eta prest egon daitezzen erraztuz. Bigarrenik, pastoraltzako eragile guztiek, batez ere katekistek, erantzukizun eta eginkizun bat dute arlo honetan. Azkenik, kristau elkarte osoa, oro har, erantzukide da bokazioen alde otoitz egiteko eta ahal duen neurrian bokazio horiek sustatzeko orduan.

Eskerrik asko

Apaiz-senide maiteak. Gotzain Idazki hau amaitzeko, zuengana jotzen dut zuzenean une honetan. Eskerrik asko! Eskerrik asko zaretena izateagatik. Apostoluarekin esango dut: «Etengabe ari natzaio Jainkoari zuengatik eskerrak ematen» (Ef 1, 16). Eskerrak ematen dizkizuet egun honetan, espresuki, gauza guztietan emandako laguntza estu eta eskuzabalagatik. Zalantzarik gabe, hauxe da gure ordua, bizitzea dagokiguna. Jaunak, bere planak aurrera eramateko beti interesatuena denak, gurekin kontaktzen jarraitzen du, bere konfiantzan berritzen gaitu eta bakoitzari bere bizitza bizkarrean hartu eta jarraitzeko esaten digu. Proba eta erronka askoren erdian, Jaunak misio zoragarria jarri du guretzat: bere izena ezagutzera ematea. «Itxaropen-iturri den Jainkoak alaitasunez eta bakez bete dezala zuen fedea, eta Espiritu Santuak eman diezazuela bere indarraz itxaropena gainezka» (Erm 15, 13).

Eta gure elizbarrutiko kide zareten guztiok esker onez otoitz egitera biziki gonbidatzen zaituztet eta Arantzazuko Ama Birjinaren babesean jartzera izan ziren, diren eta izango diren gure apaiz guztiak.

In Corde Matris

Donostia, 2024ko abuztuaren 4

✠ **Fernando Prado Ayuso, CMF**

Donostiako Gotzaina